

PLAVI BICIKL (1939–1942)

Režin Deforž

Prevela
Biljana Kukoleča

Laguna

Naslov originala

Régine Deforges

LA BICYCLETTE BLEUE (1939–1942)

Copyright © Éditions Ramsay, 1981.

„LA BICYCLETTE BLEUE“ de Regine Deforges World
copyright © LIBRAIRIE ARTHEME FAYARD 1994

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

*U znak sećanja na
princa Ivana Vjazemskog*

PROLOG

Ustavši prvi, Pjer Delmas bi popio lošu kafu koju mu je služavka ostavljala na toplom kraju starinskog štednjaka. Zatim bi zviznuo psu i izašao, zimi po noći, leti u tužno praskozorje koje prethodi svitanju. Voleo je miris zemlje dok sve još spava. Često ga je dan zaticao na terasi, lica okrenutog prema tamnoj liniji koja od pokrajine Landa vodi ka moru. U porodici se govorilo da je njegova najveća tuga što nije postao mornar. Kao dete je u Bordou provodio mnoge sate na keju Šartron, posmatrajući teretne brodove. Video je sebe kao kapetana jednog od tih brodova, kako krstari morima i bori se s olujama, kao jedini gospodar broda posle Boga. Jednog dana pronašli su ga u dnu broda za prevoz uglja koji se spremio da krene za Afriku. Ni pretnje ni nežnosti nisu ga mogle nagnati da kaže kako se popeo na brod, ni zašto je želeo da ode tako, bez objašnjenja, od majke koju je obožavao. Od tada više nije lutao pretrpanim kejevima, punim robe s mirisom avanture, katrana i vanile.

Kao i njegov otac, Pjer Delmas se posvetio vinogradarstvu. Da li ga je njegova sklonost prema moru terala da godinu za godinom kupuje hektare borove šume, koja se povijala pod zapadnim vetrom? Sa trideset pet godina osetio je potrebu da se oženi. Odbio je predloge da uzme ženu iz kraja oko Bordoa, uprkos dobrim prilikama koje su mu se nudile. Sreo je Izabel de Monplejne u Parizu, kod jednog prijatelja, trgovca vinom.

Od trenutka kada ju je ugledao, zaljubio se u nju. Upravo je bila napunila devetnaest godina, a delovala je nešto starije, zbog punde začesljane unazad i plavih melanholičnih očiju. Bila je pažljiva i šarmantna, mada je na momente delovala tužno i odsutno. Želeo je da otkloni njenu tugu, pa ju je zasmejavao, mada nije pravio gluposti.

Kada bi čuo Izabelin smeh, osećao je da je najsrećniji čovek na svetu. Bilo mu je drago što nije žrtvovala modi svoju raskošnu dugu kosu, kao što su učinile mnoge cenjene građanke Bordoa.

Izabel de Monplejne bila je ćerka jedinica bogatog veleposednika s Martinika. Živela je na ostrvu do desete godine, i sačuvala iz tog perioda raspevan izgovor i mekoću pokreta. Ta prividna nemarnost prikrivala je snažan i ponosan karakter, koji je jačao s godinama. Kad joj je umrla majka, divna kreolka, očajni otac poverio ju je svojim dvema sestrama. Albertin i Liz de Monplejne bile su dve starije gospođice koje su živеле u Parizu. Šest meseci kasnije umro je i on, i ostavio ćerkama ogromne plantaže. Brzo posle toga, ne nadajući se previše, Pjer Delmas je rekao devojci da želi da se oženi njom. Na njegovo iznenađenje i radost, ona je prihvatila. Posle mesec dana su se venčali, veoma svečano, u Crkvi svetog Tome Akvinskog. Posle dužeg boravka na Martiniku, smestili su se u *Montijak*, sa starom guvernantom Rut, od koje Izabel nije želela da se odvaja.

Mada strankinja u tom kraju, Izabel se brzo prilagodila porodici svoga muža i susedima. Prilikom udaje dobila je znatan miraz, pa ga je iskoristila da sredi i ulepša svoj novi dom. Pjer je, kao stari momak, živeli u samo nekoliko prostorija, dok su ostale zjapile prazne. Za manje od godinu dana sve se promenilo, a posle rođenja njihove najstarije ćerke Fransoaz stara kuća nije se mogla prepoznati. Dve godine kasnije rodila se Lea, a nakon sledeće tri i Lora.

Pjer Delmas, vlasnik imanja *Montijak*, važio je za najsrećnijeg čoveka u kraju. Od Reola do Baza, od Langona do Kadijaka, bilo je mnogo onih koji su mu zavideli na mirnoj sreći uz ženu i tri ćerke.

Zamak *Montijak* bio je okružen hektarima plodne zemlje, šumom i pre svega vinogradima, iz kojih je poticalo kvalitetno belo vino, slično čuvenom soternu. To vino je dobilo nekoliko zlatnih medalja. Takođe je proizvodio i crno vino jakog bukea. Zamak je možda prejaka reč za veliko zdanje s početka XIX veka, okruženo vinskim podrumima sa pripojenom farmom, ambarima, štalama i spremištima. Pjerov deda je zamenio originalne okrugle ružičaste i tamnosmeđe crepove na krovu zamka sivim škriljcem,

modernijim u njegovo doba, ali su ostale zgrade sačuvalе originalne krovove. Sivkasti škriljci davali su kući dostojanstven i pomalo tužan izgled, u skladu sa buržoaskim duhom predaka iz Bordoa.

Na ovo imanje, divno smešteno na bregu iznad Garone i Langona, između Verdelea i Sen Makera, stizalo se dugim putem oivičenim platanima, uz koje se uzdizao stari golubarnik, sve do poljoprivrednih zgrada. Odmah posle prvog senika, otvarala se uličica (tako su uvek zvali prolaz između zamka i farme, gde se nalazila ogromna kuhinja koja je prvobitno bila predvorje zamka). Samo su stranci ulazili kroz pravo predsoblje s raznorodnim nameštajem, popločano crno-belim pločama, preko kojih je bio prostrt tepih živih boja. Na belim zidovima nalazili su se stari tanjiri, minijaturni akvareli, veoma lepo ogledalo u stilu direktorijuma, što je unosilo izvesnu dozu veselosti. Iz tog lepog predvorja izlazilo se u dvorište u kome su bile zasađene dve ogromne lipe, pod kojima je cela porodica boravila po lepom vremenu. Nije se ni u snu moglo zamisliti lepše mesto: delimično oivičeno jorgovanima i kalininom živom ogradom, između dva kamena stuba otvarao se pogled na travnjak, koji se spuštao ka terasi, s pogledom na ceo kraj. Sa desne strane bile su šumica i bašta sa cvećem, a zatim se, sve do Belvija, prostirao vinograd koji je okruživao zamak. Pjer Delmas je naučio da voli tu zemlju i sada ju je obožavao skoro koliko i ćerke. On je bio nagao i osetljiv čovek. Otac mu je umro prerano i ostavio ga da upravlja imanjem *Montijak*, za koje njegove sestre i braća nisu bili zainteresovani jer je bilo previše udaljeno od Bordoa, a i donosilo je mali prihod. Kada se smestio na imanju, obećao je sebi da će uspeti. Da bi od braće i sestara otkupio njihov deo nasleđa, zadužio se kod prijatelja Rejmona d'Aržile, bogataša iz Sen Emiliona. Tako je, mada nije postao jedini gospodar posle Boga na nekom teretnom brodu, postao jedini gospodar imanja *Montijak*.

POGLAVLJE 1.

Avgust je bio pri kraju. Lea, druga ćerka Pjera Delmasa, koja je upravo napunila sedamnaest godina, sedela je poluzatvorenih očiju na malom zidu terase *Montijaka*, okrenuta prema ravnicu, odakle je dopirao primorski miris borova, klataći golim, pocrnelim nogama obuvenim u bazadeške sandale s trakama. Oslonjena obema rukama na ogradu, uživala je žudno u osećaju da joj telo diše ispod bele platnene haljine. Uzdahnula je od zadovoljstva i protekla se, izvijajući se, kao što je činila njena mačka Mona kad bi se probudila na suncu.

Kao i njen otac, Lea je volela ovo imanje, čije je i najskrovitije kutke poznavala. Kao dete se krila iza snopova puzavica, ili iza redova bačvi, jurila se s rođacima i rođakama, ili sinovima i ćerkama suseda. Njen nerazdvojni drug u igri bio je Matija Fajar, podrumarov sin, tri godine stariji od nje. Bio joj je potpuno odan i popuštao je pred svakim njenim osmehom. Lea je imala loknavu, stalno zamršenu kosu, večito oguljena kolena i ogromne ljubičaste oči, koje je zaklanjala dugim crnim trepavicama. Njena omiljena igra bila je da stavlja Matiju na probe. Kada je napunila četrnaest godina, zatražila mu je:

„Pokaži mi kako se vodi ljubav.“

Lud od sreće, uzeo ju je u naručje, zasuvši sitnim poljupcima njeno lepo lice, klonulo u seno u seniku. Poluzatvorenim ljubičastim očima posmatrala je pažljivo svaki njegov pokret. Kad joj je raskopčao tanku belu košulju, pridigla se da mu pomogne. Zatim je, u nastupu zakasnele stidljivosti, pokrila još nerazvijene grudi, osećajući u sebi do tada nepoznatu želju.

Negde u okolnim zgradama čuo se glas Pjera Delmasa. Matija je prestao s milovanjem.

„Nastavi!“, šaputala je Lea, privlačeći na grudi njegovu smeđu, kovrdžavu glavu.

„Tvoj otac...“

„Pa šta, zar se plašiš?“

„Ne, ali bilo bi me sramota da nas vidi.“

„Sramota? Zašto? Šta radimo loše?“

„Znaš ti dobro. Tvoji su roditelji uvek bili dobri prema meni i mojima.“

„Ali, pošto me voliš...“

On ju je dugo posmatrao. Baš je bila lepa, tako, zlataste kose pune sasušenih cvetića i vlati trave, otvorenih usta, nad krvoločnim belim zubićima i uzdignutih malih grudi, s napetim bradavicama.

Matija je ispružio ruku, a zatim je povukao. Rekao je, kao da govori sebi:

„Ne, to bi bilo loše. Ne tako...“; a zatim je dodao odlučnije: „Da, volim te i zbog toga ne želim da te... ti si gospođica iz zamka, a ja...“

Udaljio se i spustio niz lestvice.

„Kakva budala...“

Zakopčala je bluzu i zaspala. Spavala je sve do večeri, kada ju je probudio drugi zvuk zvona za večeru.

Sa zvonika u Langonu ili Sen Makeru otkucavalo je pet sati, što se nadaleko čulo. Sultan, pas sa farme, radosno je zalajao i pošao za dvojicom mladića, koji su, smejući se, dolazili preko travnjaka. Raul Lefevr i njegov brat Žan stigli su do zidića na kome je sedela Lea. Zadihani, naslonili su se svaki sa po jedne njene strane, dok ih je ona gledala podsmešljivo:

„Nije baš rano, mislila sam da više volite onu glupaču Noel Vilnev, koja ne zna šta bi sve izmislila da vam ugodu.“

„Nije ona glupača!“, uzviknuo je Raul.

Brat ga gurnu nogom.

„Njen otac nas je zadržao. Vilnev misli da će se uskoro zaratiti.“

„Rat, rat, ne priča se ni o čemu drugome. Dosta mi je toga. To me ne zanima“, reče Lea naglo, i prebaci noge preko zida.

Žan i Raul joj se teatralnim gestom baciše pred noge.

„Oprosti nam, kraljice naših noći, sunce naših dana. Do vraga s ratom koji uznemirava devojke i ubija momke! Tvoja fatalna lepota ne bi trebalo da se spušta do takvih bednih detalja. Mi te volimo, ljubavlju kojoj nema ravne. Koga od nas više voliš, o kraljice? Biraj! Žana? On je srećnik, a ja umirem u trenutku očaj!“ izdeklamovao je Raul, padajući raširenih ruku.

Vragolasto gledajući, Lea je obišla oko ispruženog tela, koje je preskočila prezrivim pokretom, zatim se zaustavila, gurnula ga nogom i rekla istim melodramatičnim tonom:

„Izgleda veći mrtav nego živ.“

Uzimajući ga pod ruku, dok je nastojao da ostane ozbiljan, povukla je Žana.

„Ostavimo taj leš koji zaudara. Dodite, prijatelju, da mi se udvarate!“

Mladi ljudi se udaljiše, praćeni lažno razočaranim Raulovim pogledom. Pridigao je glavu da ih posmatra kako odlaze.

Raul i Žan Lefevr bili su izuzetno snažni. Imali su dvadeset i dvadeset jednu godinu i bili su neobično privrženi jedan drugome, skoro kao blizanci. Kada bi Raul napravio neku glupost, Žan bi odmah optuživao sebe; ako bi Žan dobio poklon, odmah bi ga dao bratu. Pohađali su srednju školu u Bordou, gde su izluđivali profesore potpunom nezainteresovanošću za nastavu. Bili su godinama na poslednjem mestu, da bi na kraju maturirali sa zakašnjenjem. To su učinili samo za ljubav majci Ameliji, govorili su. Svakako su to učinili i da bi izbegli udarce bičem, koje je, kako se pričalo, ova temperamentna žena delila nemilice svom brojnom i neobuzdanom potomstvu. Mlada je ostala udovica sa šestoro dece, od kojih je najmlađe jedva imalo dve godine, te je čvrstom rukom upravljala vinogradima, koje joj je muž ostavio na imanju Verdre.

Ona nije naročito volela Leu, za koju je mislila da je nesnosna i nevaspitana. Ni za koga nije bila tajna da su Raul i Žan Lefevr zaljubljeni u tu devojkicu, to je bila tema šala među mladićima i razlog za ljutnju devojaka.

„Ona je neodoljiva“, govorili su. „Kad nas pogleda polusklopljenih očiju, umiremo od želje da je uzmemo u naručje.“

„Ona je namiguša“, odgovarale su devojke. „Čim vidi da se neki muškarac interesuje za drugu, odmah mu upućuje nežne poglede.“

„Može biti, ali s Leom se može pričati o svemu: o konjima, borovima, vinogradima i o mnogim drugim stvarima.“

„To je taj seljački odgoj, ona se ponaša kao neuspeli dečak, a ne kao svetska mlada dama. Zar je primereno ići i posmatrati krave koje se tele, konje koji se pare, i to sama, u pratnji posluge ili muškaraca, ustajati noću i posmatrati mesečinu sa psom Sultanom? Majka joj je očajna. Izbacili su je iz pansiona za devojke zbog nediscipline. Trebalo bi da joj sestra Fransoaz bude primer. To je devojka dobro...“

„Da, ali je tako dosadna. Misli samo na muziku i svoje toalete...“

Zapravo, Lea je imala neograničen uticaj na muškarce. Nijedan joj nije mogao odoleti. Bili mladi ili stari, napoličari ili posednici, devojka ih je sve opčinjavala. Za jedan njen osmeh mnogi bi učinili razne gluposti. Njen otac je bio prvi među njima.

Kada bi napravila neku glupost, odlazila bi u njegovu radnu sobu, sedala mu u krilo i sklupčala mu se u naručju. U tim trenucima, Pjera Delmasa bi obuzimala takva sreća da je morao da zažmuri ne bi li je što bolje osetio.

Raul se podigao jednim skokom, i pridružio se Lei i Žanu.

„Ku-ku, vaskrsnuo sam! O čemu pričate?“

„O baštenskoj zabavi koju gospodin D'Aržila pravi sutra, kao i o haljini koju će Lea obući.“

„Koju god haljinu da obuče, siguran sam da će biti najlepša“, rekao je Raul, obuhvatajući Leu oko struka.

Oslobodila se, smejući se.

„Stani, golicaš me. Biće to divna proslava. Na svoj dvadeset četvrti rođendan, Loran će biti junak dana. Posle piknika biće bal, a posle bala večera, pa vatromet. Nema ničeg lepšeg.“

„Loran d'Aržila biće dvostruki junak dana“, rekao je Žan.

„Zašto?“, upitala je Lea, podižući prema Žanu lepo lice, prošarano pegicama.

„Ne smem da ti kažem, to je još tajna.“

„Kako, zar imaš tajni preda mnom? A ti, jesi li u toku?“, rekla je, okrećući se Raulu.

„Da, nešto malo...“

„Mislila sam da sam vam prijateljica i da me volite toliko da mi ne biste ništa skrivali“, kazala je Lea, bacivši se na malu kamenu klupicu prislonjenu uza zid zgrade vinskih podruma, okrenuta prema vinogradima, i praveći se da briše oči krajem haljine.

Šmrcajući, i dalje je posmatrala krajem oka braću, koja su se zgedala zbunjeno. Osećajući njihovu neodlučnost, Lea je izvela završni udarac, podigavši prema njima oči ispunjene lažnim suzama:

„Idite, previše me mučite, ne želim više da vas vidim!“

Raul je bio taj koji je odlučio da progovori:

„Eto, sutra će gospodin D'Aržila najaviti venčanje svog sina...“

„Venčanje svog sina?“, prekinula ga je Lea.

Prestala je sa glumom, i rekla grubim tonom:

„Ti si potpuno poludeo, Loran nema nameru da se ženi, već bi mi to rekao.“

„Svakako da nije imao priliku da ti to kaže, ali znaš da je veren od detinjstva s rođakom Kamij d'Aržilom“, nastavio je Raul.

„Kamij d'Aržila? Pa on je ne voli! To su bile dečje priče, da se zabave roditelji.“

„Varaš se. Sutra će biti objavljena zvanična veridba Lorana i Kamij, ubrzo će se i venčati, zbog rata...“

Lea ga više nije slušala. Malopre još tako vesela, sada je osetila da je obuzima panika. Osećala je čas hladnoću čas toplotu, kao i mučninu i glavobolju. „Loran se ženi? To nije bilo moguće... Ta Kamij, za koju su svi govorili da nije žena za njega, intelektuala uvek zadubljena u knjige, građanka. Ne može se oženiti njom, ja sam ta koju voli. Videla sam to onog dana po načinu na koji me je držao za ruku i gledao... Znam to, osećam to...“

„Hitlera nije briga za to...“

„Ipak, Poljska...“

Udubljeni u razgovor, dvojica braće nisu primećivali promenu u Leinom ponašanju.

„Treba da ga vidim“, kazala je glasno.

„Šta si kazala?“, upita Žan.

„Ništa, rekla sam da je vreme da se vratim.“

„Zar već? Tek smo došli.“

„Umorna sam i boli me glava.“

„U svakom slučaju, sutra u *Roš Blanšu* želimo da igraš samo sa mnom i Raulom.“

„Slažem se, slažem se“, rekla je Lea nervozno ustajući.

„Pozdravi majku s naše strane.“

„To neću propustiti. Do sutra!“

„Ne zaboravi da su svi plesovi naši!“

Raul i Žan su otišli trčeći, podbadajući se kao mladi psi.

„Kakva derlad“, mislila je Lea, okrećući odlučno leđa kući, pa se uputila prema kapelici s raspećima, mestu njenih detinjih tugovanja.

Kao devojčica, kad god bi se posvađala sa sestrama, dobila kaznu od Rut zbog neurađenih zadataka ili grdnju od majke, uputila bi se prema jednoj od kapelica s raspećima da ublaži svoj jad, ili utiša bes. Zaobišla je Sidonijinu farmu. Sidonija je bila stara kuvarica u zamku, koju su starost i bolest naterale da prekine s tim poslom. Da bi joj zahvalio za vernu službu, Pjer Delmas joj je dao tu kuću, koja je nadvisila celu okolinu. Lea je često odlazila da časka sa staricom, i svaki put bi joj ova ponudila čašicu likera od crne ribizle, koji je sama pravila. Veoma se ponosila svojim proizvodom i očekivala je komplimente, koje Lea nikada nije zaboravljala, mada nije mogla da smisli taj liker.

Danas, međutim, pomisao na Sidonijino brbljanje i liker od ribizle bila je više nego što je mogla da podnese.

Zaustavila se bez daha u podnožju kapelice, i srušila se na prvi stepenik koji je vodio do nje, lica uronjenog u ledene šake. Strašan bol ju je prožimao, tuklo joj je u slepoočnicama, uši su joj gorele, osećala je ukus žuči u ustima. Pridigla je glavu i prasnula:

„Ne, to nije moguće! To nije istina!“

To su braća Lefevr izmislila iz ljubomore. Zar se neko ženi samo zato što je u detinjstvu bio veren? Osim toga, Kamij je bila suviše neprivačna za Lorana, onako melanholična i mudra, osetljivog zdravlja, kako su pričali, i preterano blagog ponašanja. Kako bi bilo dosadno živeti sa ženom poput nje! Ne, nije moguće da je Loran voli, on voli nju, Leu, a ne tu mršavicu nesposobnu da se dobro drži na konju ili da pleše celu noć... On voli nju, bila je sigurna u to. Videla je to u načinu na koji ju je držao za ruku, u pogledu kojim je tražio njene oči... Još koliko juče na plaži... zabacila je glavu... osetila je da umire od želje da je poljubi. Naravno, nije ništa učinio... baš su naporni ti mladići iz dobrih porodica, tako sputani vaspitanjem! Ne, Loran ne može voleti Kamij.

Ova izvesnost joj je povratila hrabrost, te se podigla, rešena da sazna šta je istinito u toj priči, kao i da natera Lefevrove da skupo plate tu lošu šalu. Podigla je glavu prema krstovima i prošaputala:

„Pomozite mi.“

Otac je dan proveo na imanju *Roš Blanš* i trebalo je da se uskoro vrati. Odlučila je da mu krene u susret. Od njega će saznati o čemu je reč.

Na putu ga je iznenađeno spazila kako joj ide u susret.

„Video sam te kako juriš, kao da te đavoli gone. Jesi li se opet posvađala sa sestrama? Sva si crvena i raščupana.“

Kada je ugledala oca, Lea pokuša da napravi što smireniji izraz lica, kao što se na brzinu napuderišete kad se pojave neočekivani gosti: rezultat nije bio sjajan. Prisiljavala se da se smeška i, uzevši oca za ruku, rekla je, glave naslonjene na njegovo rame, najmaznijim tonom:

„Baš se radujem što te vidim, tatice, upravo sam ti krenula u susret. Baš divan dan, zar ne?“

„Da, dan je divan i miran: možda je to poslednji dan mira.“

Lea je naglo odgovorila:

„Poslednji? Zašto poslednji? Leto se još nije okončalo, a na *Montijaku* je jesen uvek najlepša.“

Pjer Delmas je olabavio stisak, i rekao sanjalačkim tonom:

„Da, to je najbolje doba, ali me čudi tvoja bezbrižnost; sve oko tebe najavljuje rat, a ti...“

„Rat, uvek rat!“ prekinula ga je ona naglo, „sita sam priča o ratu... Hitler nije toliko lud da objavi rat Poljskoj... a i ako se tamo zarati, šta se to nas tiče? Neka se snalaze sami, ti Poljaci.“

„Ćuti, ne znaš o čemu govoriš“, povikao je on, zgrabivši je za ruke. „Nemoj više da govoriš takve stvari: postoji savez između naših država. Ni Engleska ni Francuska ne mogu se izvući.“

„Rusi su sklopili savez sa Nemačkom.“

„Na svoju najveću sramotu, i Staljin će jednog dana shvatiti da je ispao pravi ćuran i da su mu doskočili.“

„A Čemberlen...?“

„Čemberlen će učiniti ono što čast nalaže, potvrdiće Hitleru da namerava da poštuje englesko-poljski savez.“

„I onda?“

„Onda, znači, biće rata.“

Nastala je tišina, ispunjena prizorima rata, koja je popunila prostor između njih. Lea je prekinula tu tišinu:

„Ali Loran d'Aržila kaže da nismo spremni za rat, da naše oružje datira iz rata 1914-1918. godine, i da mu je mesto u muzeju, avijacija nam je nikakva, a teška artiljerija bedna...“

„Za nekoga ko ne želi da priča o ratu, vidim da si obaveštenija o našim vojnim snagama od tvog starog oca. A šta kažeš za hrabrost naših vojnika?“

„Loran kaže da Francuzi ne žele da ratuju...“

„... ipak bi trebalo ratovati...“

„... i da će izginuti nizašta, u ratu koji nije njihov...“

„... umreće za slobodu...“

„... slobodu? Gde je tu sloboda kad si mrtav? Ne želim da umrem, ne želim da Loran umre.“

Glas joj se slomio, i okrenula je glavu da joj otac ne vidi suze.

Uznemiren ćerkinim rečima, on nije ništa primetio.

„Da si muškarac, Lea, rekao bih da si kukavica.“

„Ne znam, oprost, tata, što te rastužujem, ali zaista se bojim.“

„Svi se bojimo...“

„Loran se ne boji, kaže da će učiniti ono što mu je dužnost, iako zna da ćemo izgubiti.“

„Isti defetistički stav koji sam po podne čuo od njegovog oca.“

„O, išao si na *Roš Blans*?“

„Da.“

Lea je uhvaila oca za ruku, i povukla ga, smešeći mu se najnežnije.

„Hajde da se vratimo, kasnimo i mama će se zabrinuti.“

„Imaš pravo“, rekao je on uzvraćajući joj osmeh.

Zaustavili su se na Belviju da pozdrave Sidoniju koja je završila večernji obrok i uživala u svežini na klupici ispred kuće.

„Dakle, jesi li u formi, Sidonija?“

„O, gospodine, moglo bi biti i gore. Dok je lepo vreme, mogu da grejem stare kosti. A ovde, gospodine, srce mora da bude puno.“

Širokim gestom pokazala je divni pejzaž sa Pirinejima, koji se vide u daljini kad je vedro, kako je imala običaj da kaže. Sunce na zalasku bojilo je vinograde svetlucavim smaragdnom sjajem, pozlatalo prašnjave puteve, posvetlilo crepove na vinariji, i obasjavalo sve nekim varljivim mirom.

„Uđite da popijete koji gutljaj...“

Prvi zvuk zvona koje je najavljivalo večeru dopro je do njih i omogućio im da izbegnu čašicu likera od ribizle.

Na putu kući, okačena o očevu ruku, Lea je upitala:

„O čemu si pričao sa gospodinom D'Aržilom, osim o ratu? Da li ste govorili o sutrašnjem slavlju?“

U želji da joj odvrati misli od razgovora koji su upravo vodili, Pjer Delmas je odgovorio:

„Biće to lepa proslava, najlepša od svih koje smo nedavno imali. Čak ću ti i reći jednu tajnu, ako mi obećaš da nećeš reći sestrama, koje nisu u stanju da drže jezik za zubima.“

Lea je mahinalno usporila, osećajući kako su joj noge odjednom otežale.

„Tajnu?“

„Sutra će gospodin D'Aržila najaviti venčanje svog sina.“

Lea je zastala, bez glasa.

„Ne pitaš me s kim?“

„S kim?“, uspela je da promuca.

„Sa rođakom, Kamij d'Aržilom. To neće nikoga iznenaditi, ali pošto se pronose glasine o ratu, Kamij je želela da se venčanje ubrza... ali, šta ti je?“

Pjer Delmas je pridržao ćerku, koja je izgledala kao da će se onesvestiti.

„Dušo, sva si bleđa... šta ti je? Nisi bolesna, zar ne? Da li je to zbog Loranovog venčanja?... Nisi valjda zaljubljena u njega?“

„Jesam... a i on mene voli.“

Zgranut, odveo je Leu do klupe pored puta, smestio je na nju i sručio se pored ćerke.

„Šta mi to pričaš, nije nikada mogao izjaviti da te voli, oduvek se zna da će se oženiti rođakom. Zašto misliš da te voli?“

„Znam to, i to je sve.“

„To je sve!“

„Kazaću mu da ga volim, tako da ne može da se oženi glupom rođakom.“

Pjer Delmas je tužno pogledao ćerku, a zatim je njegov pogled postao strog.

„Kao prvo, Kamij d'Aržila nije glupa, već šarmantna, vaspitana i veoma kulturna devojka, baš onakva žena kakva treba Loranu...“

„Sigurna sam da nije tako.“

„Loran je mladić strogih principa; devojka kao ti ubrzo bi se smrtno dosađivala sa njim.“

„Svejedno mi je, volim ga takvog kakav je. Reći ću mu...“

„Nećeš mu ništa reći. Ne želim da se moja ćerka baca o vrat momku koji voli drugu.“

„Nije tačno, on voli *mene*.“

Pred izbezumljenim licem svoga deteta, Pjer Delmas je malo oklevao, a zatim je rekao:

„Ne voli te, sam mi je radosno najavio venčanje.“

Krik koji se oteo iz Leinog grla pogodio ga je kao udarac. Njegova Lea bila je još pre kratkog vremena beba, koja je dolazila u njegov krevet kad bi se plašila vuka iz Rutinih priča, a sada je bila zaljubljena.

„Dušice, lepotice, jagnješce, molim te ne plači...“

„Tata... o, tata...!“

„Smiri se, smiri, tu sam... obriši oči, ako te majka takvu vidi razboleće se. Obećaj mi da ćeš biti razumna. Nećeš se poniziti da priznaš ljubav Loranu. Moraš ga zaboraviti...“

Lea nije slušala oca. U njenom uznemirenom duhu rađala se polako jedna ideja, koja ju je smirivala. Uzela je maramicu koju joj je otac pružio, i ušmrknula se glasno, „ne kao svetska žena“, rekla bi Fransoaz, i podigla zaleđeno ali nasmešeno lice:

„U pravu si, tata, moram da ga zaboravim.“

Čuđenje koje se videlo na licu Pjera Delmasa bilo je svakako smešno, jer se Lea nasmejala.

„Konačno, ne shvatam žene uopšte“, rekao je sam sebi, osećajući da mu je skinut teret sa duše.

Zvuk drugog zvona naterao ih je da požure.

Lea se trkom popela u sobu, srećna što je izbegla podozrive Rutine poglede, pljusnula se hladnom vodom i očetkala kosu. Posmatrala je sažaljivo svoj lik u ogledalu. „Nema previše štete“, pomislila je, samo su joj oči bile nešto sjajnije nego obično.

POGLAVLJE 2.

Pretvarajući se da ima migrenu, što je uznemirilo Rut, dok ju je majka pogladila po čelu, uz jednodušan zaključak da ima temperaturu, Lea nije otišla u redovnu večernju šetnju s porodicom, već se povukla u prostoriju koju su i dalje zvali „dečja soba“.

To je bila velika prostorija u najstarijem krilu kuće, gde su se nalazile sobe za poslugu i ostave za stvari koje su smetale. „Dečja soba“ bila je zatrpana svim i svačim, od starinskih kovčega od trske punih demodirane odeće, pogodne za dečje igre po kišnom vremenu i prerušavanja malih Delmasovih, do starinskih krojačkih lutki s prevelikim grudima i prenaplašenim oblinama, koje su delovale kao parodija ženskog tela; tu su bili i sanduci prepuni knjiga, koje su pripadale Pjeru i njegovoj braći. Iz tih knjiga su Lea i njene sestre učile da čitaju. Ta soba sa širokim gredama, u koju je svetlost dopirala kroz visoke prozore, van dečjeg domašaja, s izbledelim i okrnjenim pločama na podu, koje su negde bile polomljene i prekrivene izbledelim tepisima, sa donekle izbrisanim dezenom na papirnim tapetima po zidovima, bila je Leino utočište. Među polomljenim igračkama iz detinjstva, skupčana u visokom gvozdenu krevetu u kome je spavala do šeste godine, ona je čitala, plakala, sanjarila, ljuljajući u naručju omiljenu lutku, ili spavala, kolena skupljenih ispod brade, ponovo pronalazeći u tom položaju spokojstvo lepe nasmejane bebe kakva je nekada bila. Poslednji odsjaji dana slabo su osvetljavali prostoriju, ostavljajući uglove u mraku. Lea je sedela na malom krevetu, obgrlivši rukama kolena i namršteno u tami fiksirala pogledom portret neke daleke prababe, ne videći ga pri tom. Od kada voli Lorana d'Aržilu? Oduvek? Ne, to nije istina. Prošle godine ga nije ni primećivala, a ni on nju. Tek ove godine je sve počelo, od poslednjeg uskršnjeg raspusta, kada

je došao da obiđe bolesnog oca. Kao i prilikom svakog dolaska, svratio je da pozdravi gospodina i gospođu Delmas.

Tog dana bila je sama u malom ulaznom salonu, udubljena u čitanje poslednjeg romana Fransoa Morijaka, najbližeg suseda. Zaneta u knjigu, nije ni primetila da su se vrata otvorila. Zbog svežeg vazduha s početka proleća, koji je uneo u sobu snažan miris vlažne zemlje, uzdrhtala je i podigla glavu. Iznenadena, ugledala je visokog plavokosog momka u jahaćem odelu, s kačketom na glavi, bičem u ruci i rukavicama, kako je gleda s tako očitim divljenjem da je osetila veliko zadovoljstvo. Rastrojena, nije ga odmah poznanla, ali joj je srce sve brže tuklo. Nasmehio se. Pošto ga je najzad prepoznala, bacila mu se oko vrata, kao dete.

„Lorane!“

„Lea?“

„Da, to sam ja.“

„Nemoguće, poslednji put kad sam vas... kad sam te video bila si dete, u pocepanoj haljini, raščupana, izgrebanih kolena, a sada... vidim divnu otmenu devojkicu“ (naveo ju je da se zavrti pred njim da bi joj se divio), „lepo očesljanu“ (tog dana ju je Rut očesljala, pa su joj kovrdže bile znalački ukroćene, i davale joj izgled srednjovekovne gospodarice zamka).

„Znači, sviđam ti se?“

„Više nego što rečima mogu da iskažem.“

Krupne ljubičaste oči nedužno su zatreptale, kao i svaki put kada je Lea želela da deluje zavodljivo. Toliko puta su joj već rekli da je neodoljiva s tim izrazom.

„Ne mogu da te se nagledam. Koliko imaš godina?“

„U avgustu punim sedamnaest.“

„Moja rođaka Kamij je dve godine starija.“

Zašto li je na zvuk tog imena osetila zlovolju? Bilo bi pristojno raspitati se o porodici, koju je dobro znala, ali i sama pomisao da izgovori ime Kamij bila joj je nepodnošljiva.

Loran d'Aržila se raspitivao za njene roditelje i sestre. Nije čula pitanja, već je odgovarala nasumce samo sa „da“ i „ne“, osetljiva čak i na zvuk tog glasa, od koga je drhtala.

Iznenada je prestao da priča, gledajući je pažljivo. Lea je bila sigurna da bi je u tom trenutku i zagrlio, samo da se majka i sestre nisu iznenada vratile.

„Kako to, Lea, Loran je ovde a nisi nas zvala?“

Mladić je poljubio pruženu ruku.

„Danas mi je jasnije od koga je Lea nasledila te divne oči“, rekao je, podižući glavu.

„Ćutite, Lei ne treba prečesto govoriti da je lepa, zna ona to i suviše dobro.“

„A mi?“, zajedno uzviknuše Fransoaz i Lora.

Loran se saže, i podiže malu Loru u naručje.

„Dobro je poznato da su žene iz *Montijaka* najlepše u kraju.“

Leina majka je zadržala Lorana na večeri. Lea je još uvek bila pod uticajem čarolije, čak i onda kada je Loran govorio o mogućem ratu. Na odlasku ju je poljubio u obraz, duže nego njene sestre, bila je u to sigurna. Od uzbuđenja je načas zatvorila oči. Kada ih je ponovo otvorila, Fransoaz ju je posmatrala sa zlobnom nevericom. Na stepenicama koje su vodile u njihovu sobu, šapnula joj je: „Ovaj nije za tebe.“

Sva obuzeta srećnim sećanjem ne proteklo večer, nije joj odgovorila, a to je, više od svega ostalog, začudilo Fransoaz.

Suza se skotrljala niz Lein obraz.

Bilo se sasvim smrklo. U do tada tihoj kući odjeknuli su glasovi šetača koji su se vraćali. Lea je pogađala kako otac u salonu pali vatru u kaminu da rastera večernju vlagu, seda u fotelju i, podigavši noge na podupirače, uzima s ovalnog stočića novine i naočare, dok majka veze goblen, a njeno lepo, blago lice obasjava lampa s ružičastim abažurum; Rut se povukla do stojeće lampe i završava haljine za sutrašnju svečanost; Lora se igra slagalicom, ili nekom malom lutkom, koju toliko voli. Čula je prve taktove Šopenovog valcera: to je Fransoaz sela za klavir. Lea je rado slušala sestru kako svira i divila se njenom talentu, iako joj to nikada nije kazala... Sva ta porodična toplina, koja ju je ponekada nervirala, sada joj je nedostajala u hladnoj tami dečje sobe. Poželela je da može, ne mičući se odatle, da sedne majci kraj nogu na mali podnožak, na kome je samo ona sedela, da gleda vatru, ili da joj spusti glavu u

krilo i sanjari o ljubavi i slavi, ili da čita, ili, još bolje, da razgleda stare albume s fotografijama u otrcanim koricama, koje je majka čuvala kao najveću svetinju.

Skoro svakog dana od početka leta Loran je dolazio u *Monti-jak*. Vodio ju je na jahanje po vinogradima, ili u obilazak okoline svojim novim kolima, brzo vozeći po dosadno ravnim putevima Landa. Naslonivši potiljak na naslon sedišta otvorenog automobila, Lea je neumorno posmatrala kako monotono promiču vrhovi borova, koji su se uzdizali prema nebu, nestvarno plavom, kao na razglednici. Na te su izlete retko odlazili sami, ali bila je sigurna da su ostali prisutni samo iz potrebe da se ne prekrše pravila pristojnosti, i bila je zahvalna Loranu što ne pokazuje trapavu gorljivost braće Lefevr. Loran je govorio o drugim stvarima, a ne samo o lovu, vinogradima, šumi i konjima. Zaboravljala je kako se, pre nego što ga je srela, užasavala istančanih komentara o engleskim i američkim romanopiscima. Zbog Lorana je pročitala Konrada, Foknera i Ficdžeralda u originalu, što je bilo pravo iskušenje jer je teško čitala na engleskom. Inače nestrpljiva, podnosila je melanholiju koja bi ga obuzela čim bi pomislio na neizbežni rat.

„Toliko ljudi će umreti zbog drugorazrednog akvareliste“, govorio je.

Prihvatila je kod njega sve što joj je kod drugih smetalo. Nagrada za to bio je osmeh, nežan pogled ili stisak ruke.

„Tu si, Lea?“

Vrata su se otvorila, bacajući pravougaonik svetla u mračnu prostoriju. Lea se trgla kada je čula majčin glas. Uspravila se, a krevetac je zaškripao pod njom.

„Da, mama.“

„Šta radiš u mraku?“

„Razmišljam.“

Od naglog bljeska svetla gole sijalice zbolele su je oči, pa ih je zaklonila savijenom rukom.

„Molim te, mama, ugasi.“

Izabel Delmas je poslušala i približila se, preskočivši hrpu knjiga koje su joj se našle na putu. Sela je udno postelje, na staro, razbijeno klečalo i pogladila ćerkinu raščupanu kosu.

„Kaži šta nije u redu, mila?“

Lea je osećala da joj se jecaji skupljaju u grlu, i poželela je da se poveri majci. Znala je koliko joj je majka stroga u pogledu nekih stvari, pa je obuzdala pomisao da prizna ljubav prema čoveku koji namerava da se oženi drugom. Nizašta na svetu nije htela da zabrinjava tu, pomalo udaljenu ženu kojoj se divila, poštovala je i na koju je tako želela da liči.

„Mala moja, pričaj sa mnom. Ne gledaj me kao zverčica uhvaćena u zamku.“

Lea je pokušavala da se osmehne i kaže nešto o sutrašnjoj svečanosti, o svojoj novoj haljini, ali joj je glas zastao u grlu i u suzama se bacila majci oko vrata, jecajući:

„Bojim se rata!“